

*Харківський
університет*

В. Н. Каразін
Діалоги у часі й просторі

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

В. Н. КАРАЗІН.
ДІАЛОГИ У ЧАСІ Й ПРОСТОРІ

ДОСЛІДЖЕННЯ І МАТЕРІАЛИ

Харків – 2015

УДК 378.4(477.54):929 Каразін (082.2)
ББК 74.484.(4УКР – 4ХАР)Д Каразін
К 21

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 08.09.2014 р.)*

В. Н. Каразін. Діалоги у часі й просторі : дослідження і матеріали / уклад.
К 21 О. І. Вовк, С. М. Куделко ; наук. ред. проф. С. І. Посохов. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. — 272 с., 16 с. іл.

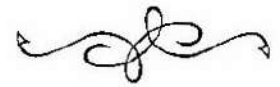
ISBN 978-966-285-047-5

Видання містить статті та екстракти досліджень про засновника Харківського університету Василя Назаровича Каразіна (1773 – 1842), що вийшли друком протягом XIX – початку XXI ст. Для публікації було відібрано найбільш вагомі твори даної тематики. До них додано фактографічні та історіографічні коментарі, а також ілюстрації. Видання розраховане на усіх тих, хто цікавиться історією вітчизняної науки й освіти, історією Харківського університету та особистістю В. Н. Каразіна.

**УДК 378.4(477.54):929 Каразін (082.2)
ББК 74.484.(4УКР–4ХАР)Д Каразін**

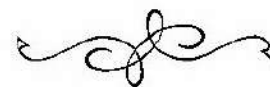
ISBN 978-966-285-047-5

© Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна, 2015
© Вовк О. І., Куделко С. М., уклад., 2015
© Дончик І. М., макет обкладинки, 2015

ЗМІСТ

До читача [ректор, академік НАН України В. С. Бакіров].....	4 ✓
Від укладачів.....	5
Список скорочень.....	6
Каразин Ф. В. Письмо Филадельфа Васильевича Каразина об отце его.....	7
Герцен А. И. Император Александр I и В. Н. Каразин.....	15
Данилевский Г. П. Василий Назарьевич Каразин (с 1773 по 1842 г.).....	27
Лавровский Н. А. Василий Назарьевич Каразин и открытие Харьковского университета.....	35
Абрамов Я. В. В. Н. Каразин (основатель Харьковского университета). Его жизнь и общественная деятельность [экстракт].....	56
Багалея Д. И. Просветительная деятельность Василия Назаровича Каразина.....	61
Трифильев Е. П. К биографии Василия Назаровича Каразина. Попытка бегства за границу. Эпизод из истории царствования Императора Павла.....	84
Тихий Н. И. Кручик теперь (описание поездки в бывшее родовое имение В. Н. Каразина в 1903 г.).....	93
Базанов В. Г. В. Н. Каразин и Вольное общество любителей русской словесности.....	100
Хотинский Е. С. Василий Назарович Каразин — естествоиспытатель и технолог.....	118
Слюсарский А. Г. Роль В. Н. Каразина в основании Харьковского университета и в распространении народного просвещения.....	129
Лавріненко Ю. А. Відродження в боротьбі з «аракчєєвщиною» в Україні.....	147
Лисяк-Рудницький І. П. Каразин і початки українського національного відродження.....	154
Болебрух А. Г. До характеристики світогляду В. Н. Каразина.....	169
Лосиевский И. Я. Литературное движение на Украине в 1800-х — 1825 гг.	181
Березюк Н. М. Достойные своего рода (к семейному портрету Каразиных).....	192
Станчев М. Г. «Этнические образы» В. Н. Каразина в истории и историографии.....	207
Дерменджиев Х. Декілька слів про відновлення гербу знаного болгарського роду Каразиних.....	218
Зарицкий П. В. Эксперименты по «алмазотворению» В. Н. Каразина и К. Д. Хрущева и синтезу алмаза других наших земляков.....	221
Лапина М. С. Василий Каразин — поборник православия и просвещения.....	225
Страшнюк С. Ю. Василь Каразин та Перше сербське повстання 1804—1813 рр.	237
Посохов С. И. «Непонятный» versus «непонятый» В. Н. Каразин: комментарии, ремарки, апология.....	248

ВІД УКЛАДАЧІВ

До збірки включено наукові та науково-популярні розвідки й екстракти досліджень середини ХІХ — початку ХХІ ст., які характеризують різноманітні аспекти життя та діяльності головного натхненника відкриття Харківського університету, знаного громадського діяча, одного з перших українських природодослідників Василя Назаровича Каразіна.

Відбираючи розвідки для публікації, укладачі прагнули не лише полегшити доступ читачів до багатьох монографій та статей, що вже встигли стати бібліографічною рідкістю, а й презентувати в рамках єдиного видання якомога ширший спектр поглядів та суджень про неординарну й непересічну особистість, якою, безперечно, був В. Н. Каразін. Вчені, результати пошуків яких оприлюднені у книзі, представляють наукові школи України, Росії, Болгарії, а також належать до української діаспори. Фахова приналежність авторів також є вельми строкатою: серед них є як гуманітарії (історики, філологи та ін.), так і представники природничих і технічних дисциплін (геологи, хіміки та ін.).

Публікації представлені за хронологією створення. Назви статей подані відповідно до того, як вони були озаглавлені під час оприлюднення у першоджерелі. Фрагменти з монографій представлені під назвою відповідного розділу. Кожна розвідка супроводжується відомостями про автора й історією публікації тексту, стислою історіографічною характеристикою, а також примітками фактографічного характеру. Тексти, написані до 1918 р., подані за правилами сучасної орфографії; здійснено український переклад статті Х. Дерменджиева, що в оригіналі була написана болгарською мовою. В усіх інших випадках стилістика, орфографія та пунктуація, а також бібліографічні посилання подані в авторському варіанті (крім статті О. І. Герцена, яка публікується за академічним виданням 1959 р.). Для позначення редакційних скорочень в оригінальному тексті застосовано загальноприйнятні позначки: [...]. Авторські примітки, а також посилання на літературу оформлені у вигляді підрядкових посилань-астерісків (*). Редакційні примітки оформлені у вигляді порядкових номерів-цифр та подані після завершення тексту.